

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 – 16472563
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

14 Ağustos 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

7/60603 GK 111
7/60605-60606 GK 111
7/60526 GK 112
7/61044-61046 GK 117
7/61068 GK 117
7/61050 GK 117
7/61167 GK 117
7/61170-61171 GK 117
7/61643 GK 119
7/61816 GK 125
7/61818 GK 125

**HAKKARİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN ÖZNUR BARTİN'İN
TBMM 7/41050 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesi yerleşkesine bitişik konumda faaliyet gösteren beton santralinin çevresel etkileri, basit bir ruhsat ve izin meselesi olarak ele alınamayacak ölçüde ağır bir kamusal sorumluluk alanına işaret etmektedir. Mesele, teknik mevzuata uygunluk tartışmasının ötesinde; özgürlüğünden yoksun bırakılmış mahpusların yaşam hakkı, sağlık hakkı ve sağlıklı çevrede yaşama hakkının fiilen korunup korunmadığı sorunudur.

Hapishaneler, kamusal gücün en yoğun biçimde kullanıldığı ve mahpusun kendi yaşam koşulları üzerinde tasarruf imkanının ortadan kaldırıldığı kurumlardır. Bu nedenle devletin yükümlülüğü yalnızca düzenleyici değil, aynı zamanda önleyici ve koruyucudur. Mahpuslar, maruz kaldıkları çevresel riskleri bertaraf etme veya mekânsal olarak uzaklaşma imkanına sahip değildir. Bu durum, idarenin sorumluluğunu sıradan bir çevresel denetim yükümlülüğünün ötesine taşımakta; artırılmış özen ve hassasiyet gerektirmektedir.

Beton santrallerinden kaynaklanan PM 2.5 ve PM10 düzeyindeki partikül maddeler, kristalin silika içeren tozlar ve sürekli endüstriyel gürültü; bilimsel literatürde solunum yolu hastalıkları, kronik akciğer hastalıkları, kardiyovasküler rahatsızlıklar, hipertansiyon, uyku bozuklukları ve psikolojik stres ile ilişkilendirilmektedir. Kapalı ve sınırlı alanlarda uzun süreli maruziyet, risk katsayısını yükseltmektedir. Hapishane gibi kapalı mekânsal düzeneklerde bu etkilerin daha yoğun hissedilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Bu bağlamda, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği'nin (ÖHD) konuya ilişkin idari makamlara yaptığı başvurular ve yürüttüğü girişimler, sorunun yalnızca varsayımsal değil, somut ve güncel bir risk olarak algılandığını göstermektedir. 28 Kasım 2025 tarihinde yapılan başvuruların ardından farklı kurumlar arasında yetki aktarımı niteliği taşıyan yazışmalar gerçekleştirilmiş; Bolu İl Özel İdaresi, tesisin belediye sorumluluk alanında olduğunu belirtmiş; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tesisin mevcut çevre izinlerine sahip olduğunu bildirmiş; İl Sağlık Müdürlüğü ölçüm yetkisinin çevre ve belediye birimlerinde olduğunu ifade etmiş; İl İnsan Hakları Kurulu ise teknik inceleme yapılmasına karar vermiştir. Ancak bu süreç, somut ve bağımsız ölçüm sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması ve riskin bilimsel olarak ortaya konulması noktasında henüz tatmin edici bir açıklığa kavuşmamıştır.

Anayasa'nın 17'nci ve 56'ncı maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2'nci maddesi birlikte değerlendirildiğinde; devletin yükümlülüğü yalnızca zarar doğduktan sonra tazmin mekanizmalarını işletmek değildir. Öngörülebilir ve önlenabilir bir risk karşısında pasif kalınması, pozitif yükümlülüğün ihlali anlamına gelebilecek ağır bir idari ihmale işaret eder. İhtiyat ilkesi, özellikle mahpusların söz konusu olduğu durumlarda, idareye daha sıkı bir denetim ve daha ileri düzeyde önleyici tedbir alma yükümlülüğü yüklemektedir.

İzin belgelerinin varlığı, fiili maruziyet düzeylerinin insan sağlığı bakımından güvenli olduğunu kendiliğinden kanıtlamaz. Asıl mesele; güncel, bağımsız ve akredite ölçümlerle riskin somutlaştırılması, verilerin şeffaf biçimde paylaşılması ve elde edilen sonuçlara göre bağlayıcı

tedbirlerin gecikmeksizin uygulanmasıdır. Aksi yaklaşım, kamusal denetimi biçimsel bir prosedüre indirgemek anlamına gelecektir. Bu nedenle, ilgili tüm kurumların koordineli, şeffaf ve bağlayıcı nitelikte somut tedbirler alması; gerekli girişimlerde bulunulması elzemdir.

Bu bağlamda,

- 1- Tesisin çevre izinleri hangi somut ve güncel ölçümlere dayanmaktadır? Bu ölçümler hapishane sahasında fiilen gerçekleştirilmiş midir?
- 2- Hapishaneler neden mevzuatta açık biçimde “hassas alan” statüsünde düzenlenmemiştir? Bu eksiklik bir düzenleme boşluğu değil midir?
- 3- Partikül madde ve gürültü sınır değerlerinin hapishane ölçeğinde aşılmadığına dair kamuoyuna açıklanmış somut veri var mıdır?
- 4- İhtiyat ilkesi ve mahpusların yaşam ile sağlık hakkının korunması yükümlülüğü gereğince, ciddi ve öngörülebilir bir çevresel risk ihtimali karşısında tesisin faaliyetinin tamamen durdurulması ve kapatılması yönünde neden resen işlem tesis edilmemektedir; bu konuda idarenin açık bir kapatma ve faaliyet sonlandırma iradesi var mıdır?
- 5- Sınır değer aşımaları tespit edilirse, tesisin faaliyetinin derhal durdurulacağına dair açık bir taahhüt mevcut mudur?

CEVAPLAR

1,2- Bolu F Tipi Kapalı Cezaevi yakınında bulunan Hazır Beton Santrali İşletmesi'ne 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak çıkartılan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında Bolu Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından ölçümler ve denetimler yapılmaktadır. Tesis içinde bile sınır değer aşımı olmadığı için daha uzak mesafeye toz taşınması mümkün değildir. Adalet Bakanlığı uhdesinde olan Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nin sahasında ölçüm yapılamamıştır.

3- 27.01.2026 tarihinde beton santralinde SGS Çevre Ölçüm Ve Analiz Laboratuvarları Hizmetleri San. Ve Tic. Ltd. Şti. tarafından 4 farklı noktada partikül madde (PM10) ölçümleri yapılmıştır. Bolu Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından emisyon ölçüm sonuçlarının değerlendirildiği 26.02.2026 tarihli Emisyon Ölçüm Raporu'nda, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrol Yönetmeliğindeki sınır değerleri sağladığı anlaşılmıştır.

Ayrıca tesiste; 2 aylık çöken toz ölçümleri için örnekleme cihazları kurulmuş olup, sonuçlar Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrol Yönetmeliği sınır değerleri sağladığı anlaşılmıştır.

24.02.2026 tarihinde beton santralinde Selin Ölçüm Lab. Hiz. Bilişim Müh. Müş. İnş. San. ve Tic. A.Ş. tarafından çevresel gürültü ölçümleri yapılmıştır. En yakın konut olarak F tipi Cezaevi Lojmanları önü ve bahçesi baz alınarak yapılan gürültü ölçümlerinin sonucunda hazırlanan 27.02.2026 tarihli Gürültü Ölçüm Raporu Bolu Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından incelendiğinde

Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerleri sağladığı görülmüştür.

- 4- İşletmenin faaliyetinin durdurulması ve/veya kapatılması konularında 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göre uygunsuzluk tespit edilirse gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır.
- 5- 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'a istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından üzere ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.

İşletme'nin 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göre sınır aşımaları tespit edilmesi halinde 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesi gereğince işlemler yapılmaktadır.